

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 6. juuni 2018
(OR. en)

9620/18

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0203 (COD)

JUSTCIV 132
EJUSTICE 65
COMER 50
CODEC 931

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	31. mai 2018
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2018) 378 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse nõukogu 28. mai 2001. aasta määrust (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2018) 378 final.

Lisatud: COM(2018) 378 final

Brüssel, 31.5.2018
COM(2018) 378 final

2018/0203 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse nõukogu 28. mai 2001. aasta määrust (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades

{SEC(2018) 271 final} - {SWD(2018) 284 final} - {SWD(2018) 285 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

ELi ülesannete hulka kuulub vastastikusel usaldusel ja kohtuotsuste tunnustamisel rajaneva Euroopa õigusala loomine tsiviilasjades. Selle õigusala toimimise eeldus on piiriülene õiguslane koostöö. Seetõttu ja siseturu nõuetekohase toimimise soodustamiseks on EL võtnud vastu õigusaktid kohtudokumentide piiriülese kättetoimetamise kohta¹ ja koostöö kohta tõendite kogumisel². Need õigusaktid on äärmiselt olulised tsiviil- ja kaubandusajades liikmesriikidevahelise õigusabi reguleerimisel. Nende ühine eesmärk on tagada tõhus piiriülese õiguslase koostöö raamistik. Nendega asendati senine keerukam rahvusvaheline Haagi konventsioonide³ süsteem liikmesriikide vahel⁴.

Õigusalast koostööd reguleerivatel õigusaktidel on tegelik mõju ELi kodanike igapäevaelule, olgu tegemist eraisikute või ettevõtjatega. Neid kohaldatakse piiriülese ulatusega kohtumenetlustes, mille puhul nende nõuetekohane toimimine on hädavajalik, et tagada õiguskaitse kättesaadavus ja õiglane kohtumenetlus. Rahvusvahelise õigusabi raamistiku tõhusus mõjutab otseselt seda, kuidas sellistes piiriülestes vaidlustes osalevad kodanikud tajuvad kohtusüsteemi ja õigusriigi toimimist liikmesriikides.

Kohtute sujuv koostöö on vajalik ka selleks, et tagada siseturu nõuetekohane toimimine. 2018. aastal on ELis piiriülene toime umbes 3,4 miljonil tsiviil- ja kaubandusaja menetlusel⁵. Paljudes sellistes menetlustes on vaja saada tõendeid teisest liikmesriigist; tõendite kogumist käsitlev määrus näeb ette vahendid, mis hõlbustavad juurdepääsu nendele tõenditele.

Nõukogu määrus (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades on oluline vahend Euroopa õiguslases koostöös, kuna nõude tõendamiseks kohtule piisavate tõendite esitamine on sageli otsustava tähtsusega. Määrusega loodi kogu ELi hõlmav süsteem tõendite kogumise taotluste vahetuks ja kiireks edastamiseks ja rahuldamiseks kohtute vahel ning sätestati täpsed eeskirjad selliste taotluste vormi ja sisu kohta. Eelkõige parendati määrusega vastavat Haagi konventsiooni, luues nüüdisaegse ja tõhusa süsteemi kohtutevaheliseks otsesuhtluseks (taotluste ja kogutud

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1393/2007 kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamise kohta tsiviil- ja kaubandusajades („dokumentide kättetoimetamine“), millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1348/2000 (ELT L 324, 10.12.2007, lk 79).

² Nõukogu 28. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT L 174, 27.6.2001, lk 1).

³ 15. novembri 1965. aasta konventsioon tsiviil- ja kaubandusajade kohtu- ja kohtuväliste dokumentide välismaal kättetoimetamise kohta; 18. märtsi 1970. aasta tsiviil- ja kaubandusajades välisriigis tõendite kogumise konventsioon.

⁴ Määrusi kohaldatakse kõigi liikmesriikide suhtes peale Taani. Taani sõlmis 19. oktoobril 2005 Euroopa Ühendusega tsiviil- ja kaubandusajade kohtu- ja kohtuväliste dokumentide kättetoimetamise kohta paralleelse lepingu, millega laiendatakse dokumentide kättetoimetamist käsitleva määruse sätteid ja selle rakendusmeetmeid Taanile. Leping jõustus 1. juulil 2007 (vt ELT L 300, 17.11.2005, lk 55; ELT L 120, 5.5.2006, lk 23). Tõendite kogumist käsitlevat paralleelset lepingut sõlmitud ei ole.

⁵ See arv kajastab hinnanguid Deloitte'i majandusuuringus, mis toetab mõjuhinnangut. Hinnangud põhinevad Eurostati, Euroopa Nõukogu kohtute efektiivsust hindava komisjoni ja Euroopa Komisjoni andmetel ning vestluste käigus kogutud teabel. Uuring telliti Deloitte'ilt lepingu nr JUST/2017/JCOO/FW/CIVI/0087 (2017/07) alusel. Lõpparuannet pole veel avaldatud.

tõendite edastamiseks) ning asendades senise keeruka süsteemi, mille kohaselt liikmesriigi A kohus saatis taotluse liikmesriigi A keskasutusele, kes omakorda edastas taotluse liikmesriigi B keskasutusele, ja sealt edastati taotlus liikmesriigi B kohtule (seejärel tõendite saamiseks vastupidises järjekorras). Samuti võimaldab määrus kohtutel tõendeid vahetult koguda teistes liikmesriikides.

Et toetada asjakohast, põhjalikku ja ajakohast analüüsi ning järeldusi (mis täiendavad muude hindamiste tulemusi⁶) määruse praktilise toimimise kohta, korraldas komisjon 2017. aastal kooskõlas parema õigusloome suunistega õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse (REFIT) hindamise, et hinnata õigusakti toimimist viie peamise kohustusliku hindamiskriteeriumi alusel; need kriteeriumid on tulemuslikkus, tõhusus, asjakohasus, sidusus ja Euroopa lisaväärtus.

Õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse hindamisaruande tulemused võeti aluseks käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhindangus probleemi määratlemisel. Aruande kohaselt on määrusega määratud asutuste vaheline suhtlus endiselt peaaegu täielikult paberipõhine, avaldades negatiivset mõju kuludele ja tulemuslikkusele. Samuti kasutatakse teises liikmesriigis asuvate isikute ärakuulamiseks harva videokonverentse. Seepärast on ettepanek suunatud tõendite piiriülese kogumise moderniseerimise, eelkõige digiteerimise ja nüüdisaegse tehnoloogia kasutamise vajadusele. Samuti käsitletakse järgmisi hindamisel esile toodud probleeme: viivitused ja kulud kodanike, ettevõtjate ja liikmesriikide jaoks, menetlusõiguste puudulik kaitse ning õiguslik keerukus ja õiguskindlusetus.

Ettepaneku eesmärk on parandada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala ning siseturu tõrgeteta toimimist, tõhustades ja kiirendades tõendite piiriülest kogumist. Selle eesmärgi saavutamiseks kohandatakse määrust (EÜ) nr 1206/2001 tehnika arenguga, nähakse ette digiteerimise eeliste kasutamine ja tagatakse videokonverentside kasutuse suurendamine. Algatus suurendab õiguskindlust, aidates seeläbi vältida viivitusi ja põhjendamatuid kulusid kodanikele, ettevõtjatele ja riigiasutustele, ning kõrvaldab puudused menetlusosaliste menetlusõiguste kaitses.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev algatus on tihedalt seotud algatusega, mis puudutab määruse (EÜ) nr 1393/2007 kohaselt kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamist tsiviil- ja kaubandusajades.

Ettepanek on kooskõlas olemasolevate liidu õigusaktidega, mis on vastu võetud tsiviilasjades tehtava õiguslase koostöö valdkonnas. Määrus (EÜ) nr 1206/2001 ei piira asutustevahelist võimalikku teabevahetust Brüsseli IIa määrusega⁷ ja ülalpidamismäärusega⁸ kehtestatud süsteemide raames, isegi kui sellel tabel on tõendusjõud, st taotlust esitava asutusel on õigus valida kõige sobivam meetod.

⁶ Vt joonealune märkus 5.

⁷ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (ELT L 338, 23.12.2003, lk 1).

⁸ Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes (ELT L 7, 10.1.2009, lk 1).

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Kavandatav määrus on osa ELi tsiviil- ja kaubandusajades tehtava õiguslase koostöö raamistikust ning aitab kaasa ELi eesmärgile luua vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala, nagu see on määratletud Euroopa Liidu lepingu artikli 3 lõikes 2 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 67. Sellega seoses peab EL arendama õiguslast koostööd piiriülese ulatusega tsiviil- ja kaubandusajades, lähtudes kohtuotsuste ja kohtuväliste otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõttest, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 81. Määrus aitab saavutada ka ELi siseturu loomise eesmärki (ELi toimimise lepingu artikkel 26).

ELi õiguslases tegevuskavas aastaks 2020 rõhutatakse, et liikmesriikide kohtusüsteemide vastastikuse usalduse suurendamiseks tuleks uurida tsiviilasjades menetlusõiguste tugevdamise vajadust, näiteks seoses tõendite kogumisega⁹. ELi-sisese õiguslase koostöö raamistiku täiustamise eesmärk on kooskõlas ka eesmärkidega, mille komisjon püstitas digitaalse ühtse turu strateegias¹⁰: e-valitsuse kontekstis väljendatakse strateegias vajadust võtta rohkem meetmeid avaliku halduse (sealhulgas kohtute haldamise) ajakohastamiseks, piiriülese koostalitlusvõime saavutamiseks ja kodanikega suhtlemise lihtsustamiseks.

Seetõttu on komisjon oma 2018. aasta tööprogrammis võtnud kohustuse koostada ettepanek tõendite kogumise määruse muutmise kohta.¹¹

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Ettepaneku õiguslikuks aluseks on ELi toimimise lepingu artikkel 81 (õiguslane koostöö piiriülese toimega tsiviilasjades). Artikli 81 lõike 2 punkt d annab ELile õiguse võtta meetmeid, mille eesmärk on tagada koostöö tõendite kogumisel.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Probleemid, mida algatuse abil kavatakse lahendada, tekivad piiriüleste kohtumenetluste puhul (mis ulatuvad olemuslikult väljapoole riiklike õigussüsteeme) ning tulenevad kas ebapiisavast koostööst liikmesriikide kohtute vahel või riiklike süsteemide ja õiguskeskkondade ebapiisavast koostalitlusvõimest ja sidususest. Rahvusvahelise eraõiguse valdkonna eeskirjad on kehtestatud määrustes, sest see on ainus moodus soovitud ühtsuse tagamiseks. Kuigi põhimõtteliselt ei takista miski liikmesriike oma teabevahetust digiteerimast, näitavad varasemad kogemused ja prognoosid selle kohta, mis juhtuks ilma ELi meetmeteta, et areng oleks väga aeglane ning et isegi kui liikmesriigid meetmeid võtavad, ei saa koostalitlusvõimet tagada ilma liidu õiguse kohase raamistikuta. Seetõttu ei suuda liikmesriigid ettepaneku eesmärki üksi tegutsedes piisavalt hästi saavutada ja selle saavutamine on võimalik üksnes liidu tasandil.

Euroopa lisaväärtus seisneb kohtumenetluste tõhususe ja kiiruse parandamises, kuna algatusega lihtsustatakse ja kiirendatakse koostööd tõendite kogumisel ning seeläbi parandatakse õigusemõistmist piiriülese ulatusega kohtuasjades.

⁹ *ELi õiguslane tegevuskava aastaks 2020 – usalduse, liikuvuse ja majanduskasvu suurendamine liidus*, COM(2014) 144 final, lk 8.

¹⁰ COM(2015) 192 final, 6.5.2015, lk 16.

¹¹ *Komisjoni 2018. aasta tööprogramm – tegevuskava ühtsena, tugevama ja demokraatlikuma Euroopa saavutamiseks*, COM(2017) 650 final, 24.10.2017, II lisa punktid 10 ja 11.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas, kuna piirdub rangelt eesmärkide saavutamiseks vajalikuga. Ettepanek ei ole vastuolus tõendite kogumise riigiti erinevate kordadega.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Mõjuhindangule lisatud määruse (EÜ) nr 1206/2001 järelhindamise tulemused võib kokku võtta järgmiselt.

Üldiselt on määrus aidanud kaasa määruse aluseks olevate üld-, eri- ja tegevuseesmärkide saavutamisele. Praktikud on tõendite kogumise ühiste meetodite kehtestamisega rahul. Standardvormide ja suhtluskanalite kasutuselevõtt on suhtlemist hõlbustanud. Määrus on parandanud kohtumenetluste tõhusust nii Haagi konventsiooniga võrreldes kui ka ajavahemiku 2001–2017 algust ja lõppu võrreldes. Määrus aitab kaasa vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomisele ning siseturu tõrgeteta toimimisele. See suurendab vastastikust usaldust kohtute vahel ja aitab vähendada koormust piiriülestes menetlustes osalevate kodanike ja ettevõtjate jaoks.

On tehtud kindlaks mitu takistust, mis näitavad, et arenguruumi veel on. Need takistused on valdavalt seotud ettevõtjate ja kodanike kulude ja viivitustega, mis on tingitud sellest, et kiiremaks teabevahetuseks ja tõendite vahetuks kogumiseks ei kasutata nüüdisaegsete tehnoloogiliste lahenduste pakutavaid võimalusi. Kõige silmapaistvamad näited on elektroonilise suhtluse puudumine liikmesriikide kohtute ja ametiasutuste vahelises teabevahetuses, mis on endiselt peamiselt paberkanalipõhine, ning elektrooniliste vahendite, eelkõige videokonverentside vähene kasutamine tõendite vahetuks kogumiseks. Praegu ei nõua määrus kohtusüsteemis nüüdisaegse tehnoloogia kasutamist; kuna see sõltub täielikult liikmesriikide individuaalsetest jõupingutustest ja üldisest digiteerimise suundumusest, on edasiminekuks olnud väga aeglane nii absoluutarvestuses kui ka võrdluses nüüdisaegsete tehnoloogiliste võimaluste kasutamise ja kodumajapidamistes.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Komisjon viis läbi ulatusliku konsulteerimise sidusrühmadega. Avaliku konsultatsiooni käigus, mis kestis 8. detsembrist 2017 kuni 2. märtsini 2018, käsitleti nii määrust (EÜ) nr 1393/2007 kui ka määrust (EÜ) nr 1206/2001. Kokku saadi 131 vastust (eelkõige Poolast, millele järgnesid Saksamaa, Ungari ja Kreeka). Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku kahel erikoosolekul käsitleti mõlema määrusega seotud praktilisi probleeme ja parendamisvõimalusi. Liikmesriikide valitsustega ekspertidega korraldati eraldi kohtumisi. Lisaks korraldati seminar valitud sidusrühmadele, kellel on eriline huvi piiriüleste kohtumenetlustega seotud küsimuste vastu. Nimetatud konsultatsioonide tulemused olid üldjoontes positiivsed ja osutasid vajadusele võtta meetmeid.

Peale selle oli komisjon sidusrühmade ja liikmesriikidega korrapärasel dialoogis nõukogu eksperdirühma kaudu, mis käsitleb dokumentide elektroonilist kättetoimetamist ja elektroonilist sidet ning kohtub 4–6 korda aastas.

- **Ekspertarvamuste kogumine ja kasutamine**

Tsiviil- ja kaubandusajades tehtava õigusosalase koostöö eksperdirühm pidas ajavahemikul 2018. aasta jaanuarist aprillini kuus koosolekut. 2016. aastal viis Maribori ülikooli juhitud konsortsium läbi uuringu, mille käigus tehti 26 liikmesriigi tõenditega seotud õigusnormide võrdlev analüüs¹².

- **Mõjuhindang**

Käesolevat ettepanekut toetab mõjuhindang, mis on esitatud lisatud komisjoni talituste töödokumendis SWD(2018) 285.

Kaaluti mitmesuguseid variante alates mitteseadusandlikest meetmetest kuni erisuguse ulatusega seadusandlike meetmeteni.

Eelistatud variant on poliitikapakett, mis hõlmab mitut meetet:

- teabe ja dokumentide elektrooniliseks vahetamiseks vaikimisi elektroonilise edastuskanali kasutamine;
- tõendite kogumiseks nüüdisaegsete vahendite edendamine, nagu videokonverents, kui isik, keda on vaja ära kuulata, asub teises liikmesriigis, ja liikmesriikidele (riiklike projektide rahastamise kaudu) stiimulite pakkumine kohtute varustamiseks videokonverentside pidamise vahenditega;
- elektrooniliste (digitaalsete) tõendite aktsepteerimise õiguslike takistuste kõrvaldamine;
- mõiste „kohus“ erinevate tõlgenduste probleemi lahendamine;
- määruses sätestatud ühtsete standardite olulisuse teadvustamine (sujuvamad menetlused, menetlusosaliste õiguste võrdne kaitse);
- pädevate kohtute parimad tavad, mis aitavad neil menetlusi läbi viia nõuetekohaselt ja viivitusteta, ning
- kohtunike ja õiguspraktikute teadlikkuse tõstmine määruse alusel tõendite vahetu kogumise võimaluse kasutatavuse kohta.

Õiguskontrollikomitee vaatas esialgse mõjuhindangu läbi oma 3. mai 2018. aasta koosolekul ja esitas positiivse arvamuse koos märkustega 7. mail 2018. Komitee soovitusi võeti arvesse. Eelkõige on hindamisaruande muudetud versioonis paremini selgitatud kahe õigusosalast koostööd puudutava algatuse (dokumentide kättetoimetamine ja tõendite kogumine) vahelist seost, laiemat konteksti ja põhjuseid, miks määrus kujutab endast märkimisväärset edasiminekut võrreldes tõendite kogumist käsitleva Haagi konventsiooniga. Samuti on paremini määratletud ja selgitatud põhiprobleeme ja lähteolukorda ning parandatud subsidiaarsust ja Euroopa lisaväärtust käsitlevaid lõike. Lisaks on edasi arendatud hindamise järeldusi tulemuslikkuse kohta ning poliitikavariantide hindamisel on keskendunud peamistele küsimustele (elektrooniline teabevahetus ja videokonverentside kasutamine).

¹² <http://www.acj.si/en/presentation-evidence>

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Käesolev algatus sisaldub komisjoni 2018. aasta tööprogrammis õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi algatuste all, mis on seotud vastastikusel usaldusel põhineva õigusruumi ja põhiõigustega¹³.

Sidusrühmad andsid õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi platvormi kaudu soovitusi, et komisjon uuriks võimalusi teistes liikmesriikides tõendite kogumise kiirendamiseks.

Poliitikapakett toob eeldatavalt kasu piiriülestes menetlustes osalevatele kodanikele ja ettevõtjatele. Suurem õiguskindlus ning kiirem ja vähem kulukas menetlus aitaksid julgustada kodanikke ja ettevõtjaid sõlmima piiriüleseid tehinguid, mis omakorda ergutaks piiriülest äritegevust ja parandaks siseturu toimimist. Liikmesriikide jaoks tekitaksid elektrooniline teabevahetus ja videokonverentside pidamine mõningaid kulusid, kuid need on ühekordsed, samas kui saadav kasu on pidev ja nende võimaluste kasutamine aitaks kulusid kokku hoida (näiteks on videokonverentsi kaudu tunnistaja ärakuulamine vähem kulukas kui vahetu ärakuulamine). Lisaks vähendab konkreetselt käesoleva määrusega seotud kulusid üldine kohtusüsteemi kasvava digiteerimise suundumus. Kokkuvõttes kaalub kasu kulud kindlalt üles. Ettevõtjad saavad parendustest kasu kohtumenetluste osalistena. Muud mõjud on suhteliselt neutraalsed.

Määrusega nähakse ette ka digitaalsete tõendite vastastikune tunnustamine. Lisaks kohtumenetlustes osalevate kodanike ja ettevõtjate koormuse vähenemisele kahaneb seeläbi ka elektrooniliste tõendite tagasilükkamise juhtumite arv.

- **Põhiõigused**

Kooskõlas ELi õiguslase tegevuskavaga aastaks 2020 käsitleb ettepanek vajadust tugevdada tsiviilasjades menetlusõigusi, et suurendada liikmesriikide kohtusüsteemide vastastikust usaldust.

Eeldatavalt parandavad elektrooniliste sidevahendite kasutuselevõtmine ja videokonverentside ulatuslikum kasutamine kodanike ja ettevõtjate juurdepääsu õigusemõistmisele.

Kavandatavate digiteerimismeetmete puhul võetakse arvesse andmekaitse ja privaatsuse nõudeid: määratud kohtute elektrooniliseks teabevahetuseks kasutatav süsteem peab hõlmama täielikult usaldusväärset ja turvalist tehnilist lahendust, mis tagab edastatud andmete tervikluse ja privaatsuse. Asjaolu, et süsteemi kasutajad on eelnevalt kindlaks määratud (ainult liikmesriikide kohtud ja õigusasutused), annab täiendava tagatise, et isikuandmeid käsitletakse nõuetekohaselt. Peale selle peaks süsteemiga kaasnema detsentraliseeritud struktuur, mis võimaldab otsesuhtlust algus- ja lõpp-punkti vahel ning seeläbi vähendab riske, piirates andmete volitatud töötajate arvu.

Olulised isikuandmete kaitsega seotud välised tegurid on kavandatava meetmepaketi kontekstis järgmised:

¹³ Komisjoni 2018. aasta tööprogramm – tegevuskava ühtsena, tugevama ja demokraatlikuma Euroopa saavutamiseks, COM(2017) 650 final, 24.10.2017, II lisa punkt 10, lk 4.

- alates 2018. aasta maist kohaldatav isikuandmete kaitse üldmäärus,¹⁴ mis peaks suurendama teadlikkust ning soodustama meetmeid andmebaaside turvalisuse ja tervikluse tagamiseks ning kiireks reageerimiseks privaatsuse rikkumisele kohtusüsteemis, ning
- pidev oht avaliku sektori küberturvalisusele. Katsed riiklikku IT-taristut rünnata eeldatavalt sagenevad ja mõjutavad liikmesriikide kohtusüsteeme; nende mõju võib võimendada IT-süsteemide aina suurem omavaheline seotus (riigi ja ELi tasandil).

Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Hindamine toimub kooskõlas 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe¹⁵ punktidega 22 ja 23, kus kolm institutsiooni kinnitavad, et olemasoleva poliitika ja õigusaktide hindamine peaks moodustama aluse võimalike edasiste meetmete mõju hindamiseks, ning komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande hiljemalt viis aastat pärast kohaldamise kuupäeva. Hinnatakse määruse mõju kohapeal, võttes aluseks asjakohased näitajad ning üksikasjaliku analüüsi selle kohta, mil määral saab määrust pidada asjakohaseks, tulemuslikuks, tõhusaks, piisavat Euroopa lisaväärtust pakkuvaks ja sidusaks muude ELi poliitikavaldkondadega. Hindamisel võetakse arvesse saadud kogemusi, et selgitada välja võimalikud vajakajäämised ja probleemid või siis võimalused määruse mõju edasiseks parandamiseks. Liikmesriigid esitavad komisjonile aruande koostamiseks vajaliku teabe.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei tekita riigiasutustele märkimisväärseid kulusid, vaid võimaldab pigem kulusid kokku hoida. Riigiasutused saavad eeldatavalt kasu tõhusamatest kohtumenetlustest ning halduskoormuse ja tööjõukulude vähenemisest.

Kulusid, mis on seotud elektroonilise teabe- ja dokumendivahetuse lahenduste arendamise, rakendamise ja hooldusega ning professionaalsete ja kõrgekvaliteediliste videokonverentsiseadmete omandamise, kasutamise ja toimimisega, võiks rahastada ühiselt.

ELi rahastamisvõimalusi pakuvad praeguste finantsprogrammide seas peamiselt õigusprogramm ja Euroopa ühendamise rahastu. Õigusprogrammist (2018. aasta eelarve: 45,95 miljonit eurot) toetatakse liikmesriikides tsiviilõiguse valdkonnas täitmise tagamise ja õiguskaitsevahenditega seotud suutlikkust ning programmi tulevased rahastamisprioriteedid on suunatud neile elementidele, mis on asjakohased ka käesoleva algatuse puhul. Euroopa ühendamise rahastu eelarve on märksa suurem (2018. aastal 130,33 miljonit eurot) ning sellest antakse rahalist toetust IT-projektidele, millega hõlbustatakse riikide haldusasutuste, ettevõtjate ja kodanike piiriülest koostööd. Seda kasutatakse juba laialdaselt, et rahastada digiteerimise ja e-õiguskeskkonnaga seotud tööd tsiviilõiguse valdkonnas, sealhulgas Euroopa e-õiguskeskkonna portaali ja avalike dokumentide loomise riiklike e-valitsuse süsteemidega ja ettevõtlusregistrite omavahelise ühendamise süsteemiga. Mitmeaastase finantsraamistiku digiülemineku prioriteedi pakett, millest teatati 2. mail 2018, hõlmab Euroopa ühendamise rahastu digivaldkonnale ette nähtud 3 miljardit eurot digitaalse ühenduvuse taristu rahastamiseks.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

¹⁵ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14).

5. MUU TEAVE

• **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Määruse rakendamise järelevalveks kehtestatakse usaldusväärne süsteem, mis hõlmab ulatuslikku kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete näitajate kogumit ning selget struktureeritud aruandlus- ja järelevalveprotsessi. See on oluline selleks, et tagada muudatuste tõhus rakendamine liikmesriikides, ja kontrollida, kas määrus täidab edukalt oma eesmärgi.

• **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Artikli 1 lõige 4

Kuna mõistet „kohus“ ei ole seni määratletud, on liikmesriikides tekkinud erinevad tõlgendused. Mõnes liikmesriigis tõlgendatakse seda mõistet üksnes traditsioonilistele kohtutele viitavana, teistes aga täidetakse ka teiste õigusasutuste (nt notarite) taotlusi, kui neil on siseriiklike õigusaktide kohaselt tõendite kogumisega seotud ülesannete täitmise pädevus. Selle segaduse likvideerimiseks tuleks mõiste „kohus“ määratleda.

Artikkel 6

Selle muudatusega nähakse ette, et määruse kohaseid taotlusi ja teatisi tuleks reeglina kohustuslikus korras edastada elektrooniliselt (lõige 1). Erandjuhtudel, näiteks kui süsteemi toimimine on katkenud või süsteem ei sobi konkreetset juhul edastamiseks (nt kui tõendina edastatakse DNA proov), võib siiski kasutada teisi kanaleid (lõige 4).

Artiklid 17 ja 17a

Kavandatud muudatuste eesmärk on tagada artikli 17 alusel asjakohasem, sagedasem ja kiirem vahetu tõendite kogumine videokonverentside abil, kui asjaomastel kohtutel on vastavad võimalused olemas ja videokonverentsi korraldamine on juhtumi konkreetseid asjaolusid arvestades asjakohane.

Artikkel 17b

Selle uue artikli eesmärk on hõlbustada tõendite kogumist diplomaatiliste ametnike või konsulaaresindajate poolt. Artiklis sätestatakse, et sellised isikud võivad teise liikmesriigi territooriumil ja piirkonnas, kus nad oma ülesandeid täidavad, koguda tõendeid ilma eelneva taotluseta, kuulates ära selle liikmesriigi kodanikke, mida nad esindavad, seoses selles liikmesriigis käimas olevate menetlustega ja ilma sundust rakendamata.

Artikkel 18a

Selle uue artikli eesmärk on tagada, et digitaalsete tõendite, mis koguti vastavalt kogumise liikmesriigi õigusele, ei lükata teistes liikmesriikides tõenditena tagasi ainuüksi põhjusel, et tegemist on digitaalsete tõenditega.

Artiklid 19 ja 20

Nende muudatustega viiakse määrus kooskõlla ELi toimimise lepingu artikliga 290.

Artikkel 22a

Selle sättega nähakse ette, et komisjon koostab määruse väljundite, tulemuste ja mõju seire üksikasjaliku kava.

Artikkel 23

Selle sätte kohaselt peab komisjon hindama määrust kooskõlas komisjoni parema õigusloome suunistega ning 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe punktidega 22 ja 23 ning esitama peamiste järelduste kohta aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse nõukogu 28. mai 2001. aasta määrust (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 81,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Siseturu nõuetekohase toimimise huvides on vaja täiustada ja kiirendada kohtute koostööd tõendite kogumisel.
- (2) Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1206/2001² kehtestatakse õigusnormid liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades.
- (3) Tuleks kasutada kõiki tänapäevase kommunikatsioonitehnoloogia sobilikke vahendeid, et tagada taotluste ja teatiste kiire edastamine. Seega tuleks üldjuhul kõik teatised ja dokumendid esitada riiklikest IT-süsteemidest koosneva detsentraliseeritud IT-süsteemi kaudu.
- (4) Selleks et tagada digitaalsete tõendite vastastikune tunnustamine, ei tohiks keelduda ühes liikmesriigis selle õigusaktide kohaselt kogutud tõendite tunnustamisest tõenditena teises liikmesriigis ainult seetõttu, et need on digitaalsed.
- (5) Määrust (EÜ) nr 1206/2001 tuleks kohaldada piiramata asutuste võimalust jagada teavet muude liidu õigusaktide, näiteks nõukogu määruse (EÜ) nr 2201/2003³ või

¹ ELT C , lk .

² Nõukogu 28. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT L 174, 27.6.2001, lk 1).

³ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (ELT L 338, 23.12.2003, lk 1).

nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009⁴ alusel loodud süsteemide abil, isegi kui teabe puhul on tegemist tõenditega, jättes seega taotleva asutuse otsustada, milline on kõige sobilikum meetod.

- (6) Praegu ei kasutata kõiki võimalusi, mida pakuvad tänapäevane kommunikatsioonitehnoloogia ja eelkõige videokonverentsid, mille abil saaks märkimisväärselt lihtsustada ja kiirendada tõendite kogumist. Kui tõendeid kogutakse, kuulates tunnistaja, osalise või eksperdina ära teises liikmesriigis elavat isikut, siis peaks kohus koguma need tõendid otse videokonverentsi teel, kui see on kõnealustes kohtutes võimalik ja kui kohus peab selle tehnoloogia kasutamist juhtumi konkreetsetest asjaoludest lähtuvalt sobilikuks.
- (7) Selleks et muuta diplomaatilistele ametnikele või konsulaaresindajatele lihtsamaks tõendite kogumist, võivad nad koguda tõendeid teise liikmesriigi territooriumil ja oma pädevusalas, ilma et nad peaksid esitama eelneva taotluse, kuulates ära oma esindatava liikmesriigi kodanikke ilma sundi kasutamata nende esindatava liikmesriigi kohtutes menetlemisel olevate kohtuasjade raames.
- (8) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei saa piisavalt saavutada liikmesriigid üksinda ja neid on tõendite kogumisega seotud taotluste ja teatiste kiiret edastamist võimaldava õigusraamistiku loomise teel võimalik paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 5. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (9) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 ja artikli 4a lõike 1 kohaselt [on / ei ole] [Ühendkuningriik] [ja] [Iirimaa] [teatanud oma soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel] [ei osale] [Ühendkuningriik] [ja] [Iirimaa] [käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole nende/tema suhtes siduv ega kohaldatav].
- (10) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (11) Lisades esitatud tüüpvormide ajakohastamiseks või nendes vormides tehniliste muudatuste tegemiseks tuleks komisjonile anda volitus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte käesoleva määruse lisade muutmiseks. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega*. Eelkõige selleks, et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

⁴ Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes (ELT L 7, 10.1.2009, lk 1).

*Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe; ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

(12) Kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta paremat õigusloomet käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe punktidega 22 ja 23 peaks komisjon hindama spetsiaalse järelevalvekorra kohaldamisel kogutud teabe põhjal määruse tegelikku mõju ja vajadust edasiste meetmete järele.

(13) Seepärast tuleks määrust (EÜ) nr 1206/2001 vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EÜ) nr 1206/2001 muudetakse järgmiselt.

(1) Artiklile 1 lisatakse järgmine lõige 4:

„4. Käesolevas määruses tähendab mõiste „kohus“ liikmesriigi kohtuasutust, mis on pädev koguma tõendeid kooskõlas käesoleva määrusega.“

(2) Artikkel 6 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 6

Taotluste ja muude teatiste edastamine

1. Käesoleva määruse kohased taotlused ja teatised edastatakse detsentraliseeritud IT-süsteemi kaudu, mis koosneb riiklikest IT-süsteemidest, mis on omavahel ühendatud riiklike IT-süsteemide vahelist turvalist ja usaldusväärset piiriülest teabevahetust võimaldava kommunikatsioonitaristu abil.
2. Lõikes 1 osutatud detsentraliseeritud IT-süsteemi kaudu edastatavate taotluste ja teatiste suhtes kohaldatakse nõukogu määruses (EL) nr 910/2014⁵ sätestatud üldist õigusraamistikku usaldusteenuste kasutamiseks.
3. Kui lõikes 1 osutatud taotlustele ja teatistele on lisatud tempel või allkiri või need eeldavad templi või allkirja olemasolu, siis võib selle asemel kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 910/2014 määratletud kvalifitseeritud e-templi või kvalifitseeritud e-allkirja.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73).

4. Kui detsentraliseeritud IT süsteemi ettenägematu ja erakorralise häire tõttu ei saa lõike 1 kohaselt andmeid edastada või kui edastamine ei ole võimalik muudel erandlikel juhtudel, siis toimub edastamine sellise kõige kiirema edastusvahendi abil, mille aktsepteeritavusest on taotluse saanud liikmesriik teatanud.“

(3) Artiklit 17 muudetakse järgmiselt:

(a) lõige 2 jäetakse välja;

(b) lõike 4 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Kui taotlejale kohus ei ole 30 päeva jooksul pärast taotluse saatmist saanud teavet taotluse rahuldamise kohta, siis peetakse taotlust rahuldatuks.“

(4) Lisatakse järgmine artikkel 17a:

„Artikkel 17a

Tõendite vahetu kogumine videokonverentsi abil

1. Kui tõendeid kogutakse, kuulates tunnistaja, osalise või eksperdina ära teises liikmesriigis elavat isikut ja kohus ei taotle teise liikmesriigi pädevalt kohtult tõendite kogumist kooskõlas artikli 1 lõike 1 punktiga a, siis kogub kohus tõendid vahetult videokonverentsi teel kooskõlas artikliga 17, kui see on kõnealustes kohtutes võimalik ja kui kohus peab selle tehnoloogia kasutamist juhtumi konkreetsetest asjaoludest lähtuvalt sobilikuks.

2. Kui esitatakse taotlus tõendite vahetuks kogumiseks videokonverentsi teel, siis toimub kuulamine kohtu ruumides. Taotlejale kohus ja artikli 3 lõikes 3 osutatud keskasutus või pädev asutus või kohus, mille ruumides kuulamine toimub, peab nõustuma videokonverentsi praktilise korraldusega.

3. Kui tõendeid kogutakse videokonverentsi teel, siis

(a) võib artikli 3 lõikes 3 osutatud taotluse saanud liikmesriigi keskasutus või pädev asutus määrata tõendite kogumises osaleva kohtu, et tagada taotluse saanud liikmesriigi õiguse aluspõhimõtete järgimine;

(b) tagab artikli 3 lõikes 3 osutatud keskasutus või pädev asutus vajaduse korral ning taotleja kohtu, kuulatava isiku või taotluse saanud liikmesriigis kuulamisel osaleva kohtuniku soovil, et kuulatavale isikule või kohtunikule määratakse tõlk.“

- (5) Lisatakse järgmine artikkel 17b:

„Artikkel 17b

Tõendite kogumine diplomaatiliste ametnike või konsulaaresindajate poolt

Liikmesriigi diplomaatilised ametnikud või konsulaaresindajad võivad koguda tõendeid teise liikmesriigi territooriumil ja oma pädevusalas, ilma et nad peaksid esitama artikli 17 lõike 1 kohaselt eelneva taotluse, kuulates ära oma esindatava liikmesriigi kodanikke ilma sundi kasutamata nende esindatavate liikmesriikide kohtutes menetlemisel olevate kohtuasjade raames.“

- (6) Artikli 18 järele lisatakse järgmine 6. jagu:

„6. jagu

Vastastikune tunnustamine

Artikkel 18a

Teine liikmesriik ei tohi keelduda liikmesriigis selle õiguse kohaselt kogutud digitaalsete tõendite käsitlemisest tõenditena ainult seetõttu, et need on digitaalsed.“

- (7) Artikli 19 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Kooskõlas artikliga 20 on komisjonil õigus vastu võtta delegeeritud õigusakte lisade muutmise kohta, et ajakohastada tüüp vorme või teha neis vormides tehnilisi muudatusi.“

- (8) Artikkel 20 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 20

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 19 lõikes 2 osutatud volitus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].

3. Euroopa Parlament või nõukogu võib artikli 19 lõikes 2 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon iga liikmesriigi määratud ekspertidega kooskõlas põhimõtetega, mis on sätestatud 13. aprillil 2016. aastal välja antud institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁶.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (9) Artikli 19 lõike 2 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavaks tegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.“
- (10) Lisatakse järgmine artikkel 22a:

„Artikkel 22a

Järelevalve

1. Hiljemalt [*kaks aastat pärast kohaldamise kuupäeva*] koostab komisjon käesoleva määruse väljundite, tulemuste ja mõju järelevalveks üksikasjaliku kava.
2. Järelevalvekavas sätestatakse andmete ja muude vajalike tõendite kogumise vahendid ja sagedus. Selles määratakse kindlaks, milliseid meetmeid komisjon ja liikmesriigid andmete ning muu tõendusmaterjali kogumiseks ja analüüsimiseks peavad võtma.
3. Liikmesriigid edastavad komisjonile järelevalveks vajalikud andmed ja muu tõendusmaterjali.“
- (11) Artikkel 23 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 23

⁶ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

Hindamine

1. Kõige varem [*viis aastat pärast käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva*] hindab komisjon käesolevat määrust ning esitab peamiste järelduste kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande.
2. Liikmesriigid esitavad komisjonile teabe, mida on vaja kõnealuse aruande koostamiseks.“

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates [...].

Artikli 1 punkti 2 kohaldatakse alates ... [*24 kuud pärast jõustumiskuupäeva*].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja